

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2025/26:SfU8

Riksrevisionens rapport om Migrationsverkets hantering av medborgarskapsärenden

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen lägger regeringens skrivelse Riksrevisionens rapport om Migrationsverkets hantering av medborgarskapsärenden till handlingarna.

I skrivelsen redogör regeringen för sin bedömning av de iakttagelser som Riksrevisionen har gjort och de rekommendationer som den riktar till regeringen i rapporten Migrationsverkets hantering av medborgarskapsärenden (RiR 2025:5) samt de åtgärder som regeringen har vidtagit med anledning bl.a. av de brister som Riksrevisionen har lyft fram i rapporten.

I betänkandet finns ett särskilt yttrande (S).

Behandlade förslag

Skrivelse 2025/26:9 Riksrevisionens rapport om Migrationsverkets hantering av medborgarskapsärenden.

Innehållsförteckning

- Utskottets förslag till riksdagsbeslut3
- Redogörelse för ärendet4
- Utskottets överväganden.....5
 - Riksrevisionens rapport om Migrationsverkets hantering av medborgarskapsärenden5
- Särskilt yttrande8
 - Regeringens skrivelse (S)8
- Bilaga*
- Förteckning över behandlade förslag9
 - Skrivelsen.....9

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Regeringens skrivelse

Riksdagen lägger skrivelse 2025/26:9 till handlingarna.

Stockholm den 13 januari 2026

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Viktor Wärnick

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Viktor Wärnick (M), Ludvig Aspling (SD), Ida Karkiainen (S), Sanne Lennström (S), Clara Aranda (SD), Jessica Rodén (S), Ulrika Heindorff (M), Åsa Eriksson (S), Daniel Persson (SD), Magnus Resare (M), Ingemar Kihlström (KD), Nima Gholam Ali Pour (SD), Malte Tängmark Roos (MP), Patrik Karlson (L), Arber Gashi (S), Maj Karlsson (V) och Madeleine Atlas (C).

Redogörelse för ärendet

Riksrevisionen överlämnade den 25 mars 2025 rapporten Migrationsverkets hantering av medborgarskapsärenden (RiR 2025:5) till riksdagen. Samma dag överlämnade riksdagen i sin tur rapporten till regeringen. Regeringen återkom till riksdagen med skrivelse 2025/26:9 Riksrevisionens rapport om Migrationsverkets hantering av medborgarskapsärenden.

I detta betänkande behandlar utskottet regeringens skrivelse.

Riksrevisor Christina Gellerbrant Hagberg med medarbetare informerade om Riksrevisionens rapport vid socialförsäkringsutskottets sammanträde den 8 maj 2025.

Utskottets överväganden

Riksrevisionens rapport om Migrationsverkets hantering av medborgarskapsärenden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen lägger regeringens skrivelse till handlingarna.
Jämför det särskilda yttrandet (S).

Regeringens skrivelse

Riksrevisionens iakttagelser och rekommendationer

Granskningen fokuserar på om Migrationsverket arbetar effektivt för att säkerställa korrekta beslut som fattas utan onödiga dröjsmål i medborgarskapsärenden. Riksrevisionen har även granskat verksamhetens måluppfyllelse och resurseffektivitet samt de förutsättningar som regeringen har gett Migrationsverket för att hantera ärendena. Riksrevisionen har särskilt inriktat sig på regeringens roll för verkets rättsliga förutsättningar till informationsutbyte med andra myndigheter samt konsekvenser av möjligheten till begäran om avgörande i förvaltningslagen (2017:900).

Riksrevisionens granskning omfattar perioden 2018–2023, vilket inkluderar de år då det varit möjligt att lämna in en begäran om avgörande enligt förvaltningslagen.

Riksrevisionens övergripande bedömning är att Migrationsverkets hantering av medborgarskapsärenden inte är effektiv, att myndigheten brister i vissa avseenden med att säkerställa korrekta beslut och att det finns en risk för att ärenden inte bedöms enhetligt. Riksrevisionen bedömer att handläggningstiderna är oskäligt långa i många medborgarskapsärenden och att det finns effektivitetsbrister i målstyrning och kvalitetsuppföljning. Ytterligare slutsatser är att det saknas rättsliga förutsättningar för effektiv informationsinhämtning från andra myndigheter och att regeringen inte vidtagit tillräckliga åtgärder med anledning av de negativa konsekvenser som införandet av begäran om avgörande i förvaltningslagen fått för enskilda individer.

Riksrevisionen har lämnat följande rekommendationer till regeringen:

- Säkerställ att Migrationsverket har rättsliga förutsättningar att ta del av information från andra myndigheter som behövs för att handlägga medborgarskapsärenden effektivt och med hög rättslig kvalitet. Det gäller exempelvis uppgifter från Skatteverket som behövs för bedömningen av hemvist och uppehållsrätt.
- Vidta åtgärder för att hantera negativa konsekvenser av möjligheten till begäran om avgörande i medborgarskapsärenden.

Riksrevisionen har lämnat följande rekommendationer till Migrationsverket:

- Se över och utveckla myndighetens målstyrning, system för fördelning av ärenden och hantering av ärendebalanser. Detta i syfte att minimera oskäligt långa dröjsmål och säkerställa att det finns en plan för hantering av samtliga medborgarskapsärenden.
- Utveckla fler inbyggda kontrollmekanismer i handläggningssystemet samt utveckla myndighetsgemensamma rutiner och stöd. Detta i syfte att främja enhetliga bedömningar mellan regionerna och säkerställa korrekta beslut i medborgarskapsärenden.
- Utveckla uppföljningen av medborgarskapsprövningen avseende handläggningstider och rättslig kvalitet, särskilt när det gäller om nuvarande utredningsåtgärder är tillräckliga.
- Stärk erfarenhetsutbytet på central nivå mellan medborgarskapsprövningen och andra ärendeslag.

Regeringens bedömning och åtgärder med anledning av Riksrevisionens iakttagelser

Regeringen instämmer delvis i Riksrevisionens rekommendationer. Regeringen anger att sedan den tillträdde har frågor om rättssäkerhet i migrationsprocessen och hanteringen av medborgarskapsärenden uppmärksammas genom flera åtgärder, inklusive ny lagstiftning och förstärkt styrning. Regeringen vidtog redan före Riksrevisionens granskningsrapport flera åtgärder i linje med de rekommendationer som nu lämnas. Det gäller särskilt förbättring av kontroller och säkerhetsåtgärder i medborgarskapsärenden samt utökade rättsliga förutsättningar för informationsutbyte mellan myndigheter.

Förutsättningar för korrekta beslut

Regeringen har under 2024 och 2025 gett Migrationsverket ett flertal uppdrag som ska bidra till att stärka myndighetens förutsättningar att fatta korrekta beslut, bl.a. att stärka kontrollerna i medborgarskapsärenden, däribland identitetskontroller, och att tillsammans med andra myndigheter utreda och stärka samarbetet för att motverka identitetsmissbruk. Det handlar också om att med hjälp av digital teknik öka effektiviteten i verksamheten och informationsutbytet, både inom myndigheten och med andra myndigheter.

Vidare har möjligheten till informationsutbyte mellan myndigheter, både nationellt och internationellt, ökat genom olika lagändringar. Migrationsverket har också infört krav på personlig inställelse vid ansökan om medborgarskap.

Regeringen har därutöver tillsatt flera utredningar som på olika sätt ska bidra till att säkerställa korrekta beslut. Det handlar om skärpta krav för medborgarskap i form av bl.a. krav på längre hemvistid och ett hederligt levnads-sätt. Vidare gäller det ökade möjligheter för Skatteverket och Migrationsverket att lagra, behandla och dela biometriska uppgifter samt utökade möjligheter till informationsutbyte mellan myndigheter.

Handläggningstider

När det gäller handläggningstiderna noterar regeringen att Migrationsverket beslutat att vidta flera åtgärder för att effektivisera handläggningen av medborgarskapsärenden. Det handlar bl.a. om att tillföra ytterligare resurser till handläggningen av de äldre ärendena, handlägga ärenden i turordning samt se över om handlägningsprocessen kan förenklas och effektiviseras i ärenden om att ett medborgarskapsärende ska avgöras.

Regeringen konstaterar att de åtgärder som redovisas bidrar till att skapa bättre förutsättningar för att förkorta handläggningstiderna. Särskilt viktiga är effektiviseringsåtgärder såsom nya digitala lösningar, förbättrat informationsutbyte samt insatser för mer träffsäkra identitetsbedömningar i tillståndsärenden.

Regeringens samlade bedömning

Genom skrivelsen anser regeringen att Riksrevisionens rapport är slutbehandlad.

Utskottets ställningstagande

Riksrevisionen har i sin granskning funnit att Migrationsverkets hantering av medborgarskapsärenden inte är effektiv och har ett flertal brister, bl.a. när det gäller säkerställandet av att beslut som fattas är korrekta och handläggningstiderna.

Utskottet vill betona vikten av att besluten i medborgarskapsärendena är korrekta och fattas inom rimlig tid. Utskottet ser därför positivt på regeringens vidtagna och kommande åtgärder för att förbättra hanteringen av ärendena, bl.a. ny lagstiftning, förstärkt styrning och effektivisering.

Utskottet föreslår att riksdagen lägger skrivelsen till handlingarna.

Särskilt yttrande

Regeringens skrivelse (S)

Ida Karkiainen (S), Sanne Lennström (S), Jessica Rodén (S), Åsa Eriksson (S) och Arber Gashi (S) anför:

Socialdemokraterna har presenterat sin politik på migrationsområdet i motion 2025/26:3587. Förslagen innebär bl.a. att regeringen bör fokusera på att förkorta handläggningstiderna hos Migrationsverket. Myndigheten fick 2024 ett generellt sparkrav, vilket innebär att personalneddragningar fick genomföras. Detta ledde till kraftigt förlängda handläggningstider för medborgarskapsärendena, vilket skapar problem för enskilda. Därefter har anslagen ökat, men ryckigheten ger inte myndigheten rimliga förutsättningar att klara sina uppgifter. Eftersom vårt yrkande om handläggningstider i motion 2025/26:3587 kommer att behandlas i betänkande SfU16 Migrationsfrågor i vår har vi valt att inte lämna någon motion och reservera oss i detta betänkande.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

Regeringens skrivelse 2025/26:9 Riksrevisionens rapport om
Migrationsverkets hantering av medborgarskapsärenden.